

Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia

Loppuraportti

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia, VN/25342/2020

Loppuraportti

1.1.2021 – 31.3.2022

Marja Savolainen

Sisällys

1	Tiivistelmä.....	1
2	Tausta ja tavoitteet.....	2
3	Osapuolet ja menetelmät.....	3
3.1	Työpaketti 1. Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia 2022-2030.....	3
3.2	Työpaketti 2. Strategian toimeenpanon osa – Osaamisen vahvistaminen	8
3.3	Työpaketti 3. Strategian toimeenpanon osa – Yhteistyön tiivistäminen.....	10
4	Tulokset	13
5	Vaikuttavuus.....	15
6	Viestinnän toteutuminen ja tulokset	15
7	Tulosten kestävyys ja hyödyntäminen	16
8	Talousraportti	17
9	Suositukset tulevia hankkeita ja ohjelmia varten	17
10	Johtopäätökset	17

Liite

Liite 1	Kanta-Hämeen puurakentamisen tiekartta 2022-2030
---------	--

1 Tiivistelmä

Kanta-Hämeessä tunnistettiin tarve laatia koko maakunnan kattava puurakentamisen visio ja strategia, jonka tavoitteena olisi vahvistaa alueen osaamista ja elinvoimaa, toimijoiden välistä yhteistyötä sekä edistää kansainvälistä kilpailukykyä. Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia -hanketta 1.1.2021 - 31.3.2022 lähti koordinoimaan Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK) rahoittajinaan Ympäristöministeriö ja Hämeen liitto.

Strategiatyö aloitettiin Kanta-Hämeen puurakentamisen tilannekuvan laatimisella maaliskuukokuussa 2021. Rakennuttamisen ja rakentamisen valmiutta sekä tarpeita puun käytön lisäämiseksi maakunnan julkisessa rakentamisessa selvitettiin haastattelu- ja kyselytutkimuksilla, joihin osallistui maakunnassa toimivia puualan yrityksiä, asiantuntijayhteisöjä, kunnallisia toimijoita ja oppilaitosedustajia. Tuloksena saatiin ehdotuksia keskeisiksi strategisiksi ja elinvoimaa lisääviksi tavoitteiksi sekä pohjaa puu- ja hybridirakentamiseen liittyvien osaamistarpeiden ja resurssien määrittelylle. Strategiaa jalostettiin edelleen yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa yhteisissä työpajoissa kesä-lokakuussa 2021. Työpajoihin osallistui yli 50 asiantuntijaa eri sidosryhmistä.

Lopputuloksena julkaistiin Kanta-Hämeen puurakentamisen strategia ja tiekartta vuosille 2022–2030. Strategisena tavoitteena on tulla Suomen yhdeksi johtavaksi puu- ja hybridirakentamisen asiantuntijakeskittymäksi, puurakentamisen vahvaksi tuotannolliseksi toimijaksi sekä kilpailukykyisten komponentti- ja rakennetuotteiden viejäksi hyödyntämällä maakunnan resursseja ja keskeistä logistista sijaintia. Hankkeen lopputulemana julkaistiin myös tiivis ja informatiivinen puurakentamisen kokonaisprosessin kuvaus, joka kokoaa puurakennuttamiseen liittyviä erityispiirteitä julkisten toimijoiden käyttöön. Strategiaan liittyvät materiaalit löytyvät kokonaisuudessaan sivustolta: www.hamk.fi/kestavan-rakentamisen-edistajat

2 Tausta ja tavoitteet

Kanta-Häme on vahva biotalouden maakunta liittyen biotalouden arvo- ja jalostusketjuihin sekä siihen liittyvään koulutukseen ja TKI-toimintaan. Puulla on merkittävä rooli maakunnan biotaloudessa ja sitä tällä strategiatyöllä haluttiin myös vahvistaa. Lähtökohdat strategian laatimiselle olivat otolliset, sillä maakunnassa on jo aktiivisesti toimivaa, puuta jalostavaa teollisuutta. Maakunnan logistisesti keskeinen sijainti suurimpien kasvukeskuksien välissä Suomen kasvukäytävällä luovat erinomaiset puitteet puurakentamiselle sekä puurakentamiseen liittyvälle liiketoiminnalle. Lisäksi Hämeen ammattikorkeakoulun profiloituminen älykkäisiin bio- ja kiertotalouden ratkaisuihin luo vahvan pohjan puurakentamisen yritysten tukemiseen ja osaamisen kehittämiseen mm. TKI-toimien kautta. Vahvuuksista huolimatta Kanta-Hämeessä ei aiemmin ollut yhtenäistä puurakentamisen visiota ja strategiaa, jossa huomioitaisiin osaamisen kehittämisen, yhteistyön lisäämisen tarpeet sekä toimialan kansainvälistymistä tukeva toiminta.

Ympäristöministeriön ja Hämeen liiton rahoittamassa sekä Hämeen ammattikorkeakoulun hallinnoimassa Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia -hankkeessa 1.1.2021 – 31.3.2022 toteutettiin Ympäristöministeriön Puurakentamisen ohjelman (2016-2022) keskeisiä tavoitteita pyrkien kasvattamaan puun käyttöä ja sen jalostusarvoa, edistäen kansainvälisesti kilpailukykyistä puurakentamisen osaamista ja teollisen valmistuksen yritystoimintaa.

Hankkeen välittömänä tavoitteena oli laatia Kanta-Hämettä profiloiva, julkiset toimijat sekä yritykset huomioiva puurakentamisen visio ja strategia 2022–2030. Vision ja strategian toimeenpanon käynnistämiseen liittyen tavoitteena oli tuottaa maakunnan alueelle suunnitelma puurakentamisen osaamisen vahvistamiseksi. Toimeenpanon jatkuvuuden varmistamiseksi tavoitteena oli myös kuvata yhteistyömalli julkishallinnon, oppilaitosten, rakennusalan yritysten sekä TKI-toimijoiden välille.

3 Osapuolet ja menetelmät

Hankkeen toteutus tehtiin kolmessa rinnakkaisessa työpaketissa, joiden toimenpiteitä on tarkemmin esitelty seuraavissa kappaleissa. Työpaketit ovat:

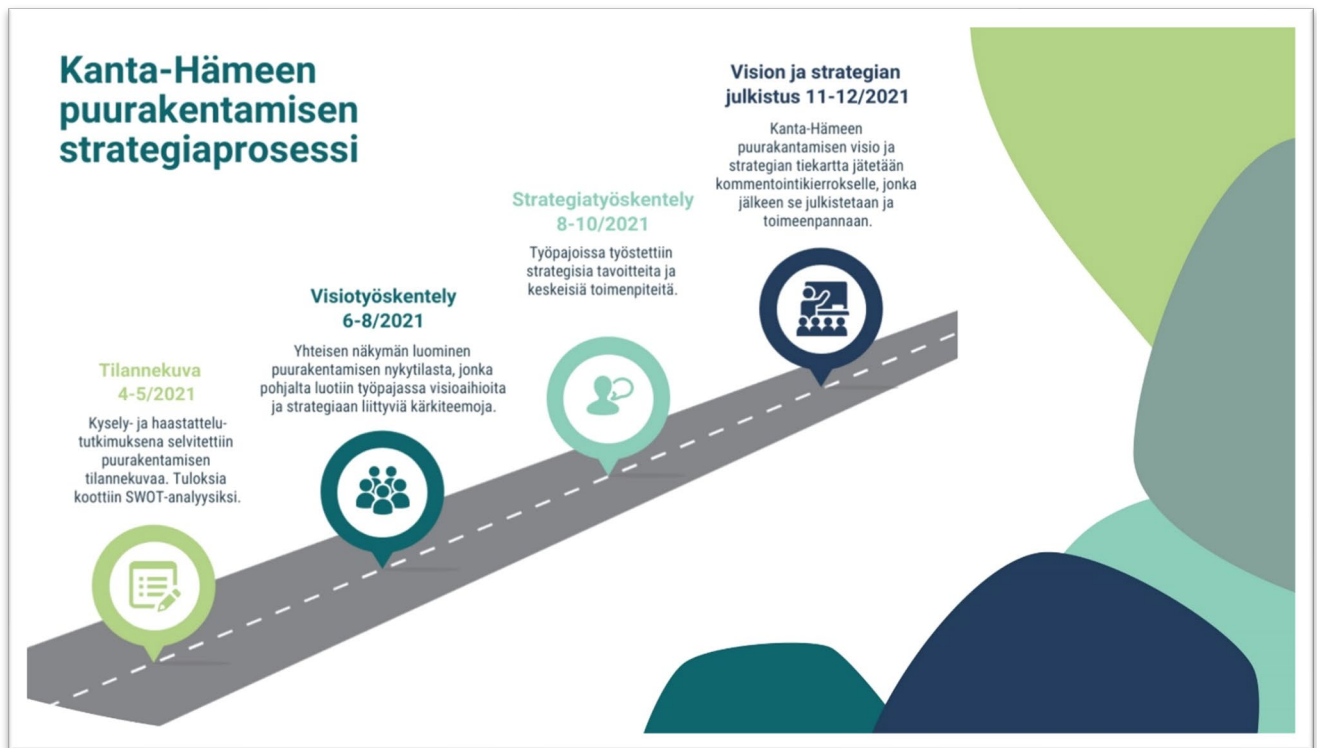
- TP1: Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia 2022–2030
- TP2: Strategian toimeenpanon osa - Osaamisen vahvistaminen
- TP3: Strategian toimeenpanon osa - Yhteistyön tiivistäminen

3.1 Työpaketti 1. Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia 2022-2030

Strategiaprosessin vaihe 1 – tilannekuvan laatiminen

Hankkeen työpaketissa TP1 laadittiin Kanta-Hämeeseen puurakentamisen visio ja strategia 2022–2030. Hankkeen valmistelutyössä oltiin jo aiemmin tunnistettu kolme strategista painopistettä: osaamisen vahvistaminen, toimijoiden keskinäisen yhteistyön tiivistäminen ja toimialan liikevaihdon kasvattaminen, joiden pohjalta strategiatyö aloitettiin.

Strategiaprosessi (kuva 1) aloitettiin tilannekuvan laatimisella, jolla selvitettiin Kanta-Hämeen julkisen rakentamisen puun käytön mahdollisuudet sekä maakunnassa toimivien puualan yritysten, julkisten toimijoiden ja asiantuntijayhteisöjen keskeiset strategiset tavoitteet sekä puurakentamiseen liittyvät osaamistarpeet kysely- ja haastattelututkimuksella. Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategiaprosessiin osallistettiin monipuolisesti sidosryhmätoimijoita Kanta-Hämeen alueen julkiselta sektorilta, koulutus- ja tutkimusorganisaatioista sekä yrityksistä yhteensä 52 henkilöä. Mukaan oli kutsuttu myös edustajia kansallisista sidosryhmistä, mm. Puuinfosta, Puutuoteteollisuus ry:stä, Tampereen yliopistolta ja Ympäristöministeriöstä.

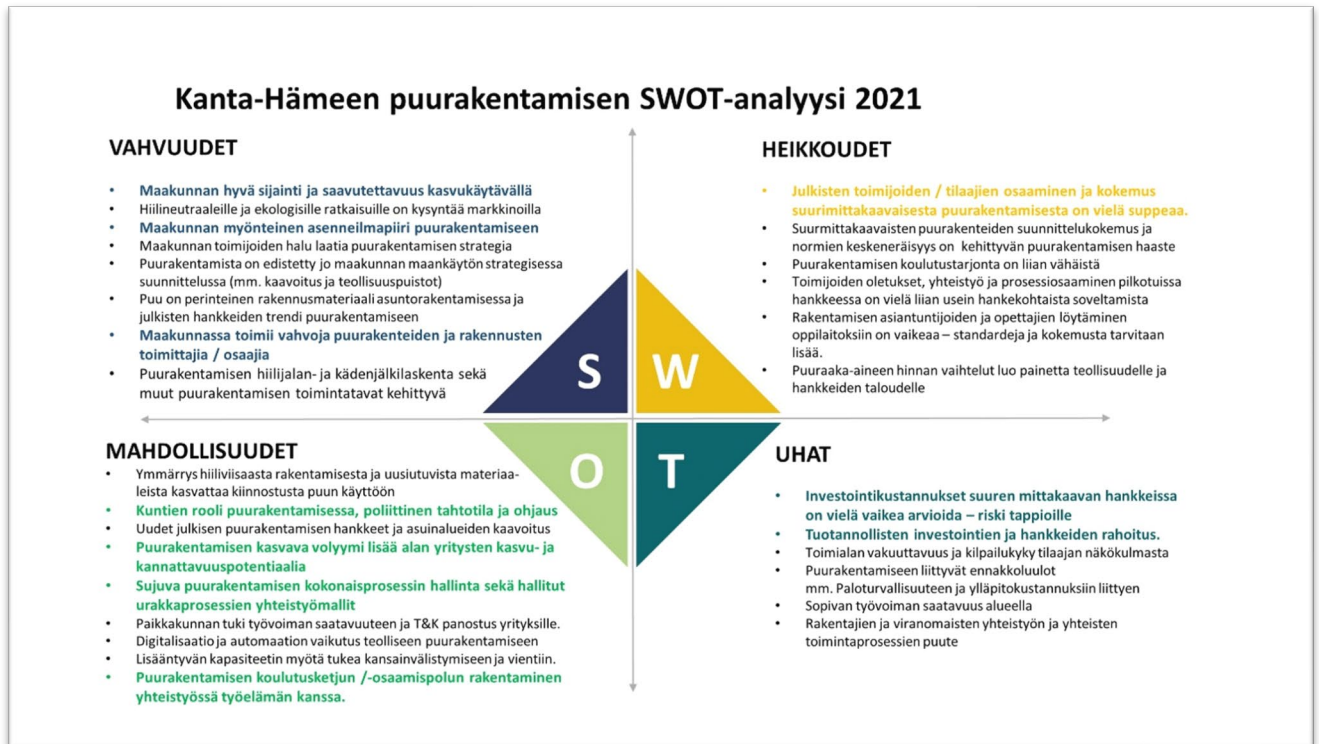
Kuva 1 Strategiaprosessi.

Tilannekuvan kartoitus aloitettiin Webropol-kyselyllä, jolla selvitettiin viranomaisten ja kuntatoimijoiden näkemys Kanta-Hämeen puurakentamisen nykytilasta, käyttökokemuksista, asenteista sekä puurakentamiseen liittyvistä tieto- ja osaamistarpeista. Julkisille toimijoille suunnattu kysely oli anonymi ja se toimitettiin 75 vastaajalle saaden yhteensä 15 vastausta. Koska kyselyn kautta vastausprosentti jäi niukaksi (20 %), niin sitä päätettiin täydentää haastattelukierroksilla Kanta-Hämeen kaupunkien ja kuntien edustajille. Haastatteluun osallistui 13 henkilöä saaden edustus jokaisesta Kanta-Hämeen kunnasta. Lisäksi teemahaastateltiin alueen puurakentamisen yritys- ja elinkeinotoimijoita 20 henkilön otoksena. Teemahaastatteluihin osallistui teollisia esivalmistajia ja rakennusurakoitsijoita (9 hlöä), puurakentamisen asiantuntijoita ja suunnittelijoita (6 hlöä) sekä elinkeinotoimijoita sekä palo- ja pealastustoimen viranomaisia (5 hlöä).

Kysely- ja haastatteluiden koonti tehtiin kahdessa eri sidosryhmätilaisuudessa 20.-21.5.2021, jossa 6-8 henkilön pienryhmätyöskentelynä keskustellen työstettiin SWOT-analyyysiä (kuva 2). Aiemmin toteutettujen teemahaastatteluiden koosteista nostettiin yhteisesti keskustellen Kanta-Hämeen puurakentamisen heikkoudet, vahvuudet, mahdollisuudet ja uhat SWOT-analyyysipohjaan. Työskentelyn tuloksena syntyneet SWOT-analyyysipohjat toimivat myöhemmin visiotyöpajan

lähtötietoaineistona. Teemahaastatteluja ja SWOT-analyysiä tuki myös viiteaineisto, jota saatiin osallistumalla mm. Ympäristöministeriön järjestämiin Tiedesparraustilaisuuksiin.

Tiedesparraustilaisuuksissa käytiin laaja-alaisesti läpi puurakentamisen alueella tehtävää tutkimus- ja kehittämistyötä sekä niiden tuloksia. Nykytila-analyysiä varten koottu aineisto ja selvitykset sekä SWOT-analyysi on julkaistu hankkeen nettisivustolla nimellä Kanta-Hämeen puurakentamisen tilannekuva 2021.

Kuva 2 Kanta-Hämeen puurakentamisen SWOT-analyysi.

Strategiaprosessi vaihe 2 – laaditaan vision ja strategian luonnos

Työpajassa 1.6.2021 Kanta-Hämeen puurakentamisen tilannekuvaan ja SWOT-analyysiin tukeutuen laadittiin Kanta-Hämeen puurakentamisen visiota. SWOT-työskentelymateriaali toimitettiin osallistujille etukäteen tutustuttavaksi. Työpajan aikana pienryhmätyöskentelyynä nostettiin työskentelyyn strategisia painopistealueita, joiden kautta muodostettiin yhteensä 7 visioaihiota. Työpajaan osallistui yhteensä 17 henkilöä kunnista, oppilaitoksista, yrityksistä ja muista sidosryhmistä. Iterointikierroksen ja saman tyyppisiä teemoja yhdistelemällä saatiin kolme visioaihiota. Visiotyöpajan jälkeen osallistujille toimitettiin em. visioaihiot arvioitavaksi ja kommentoitavaksi. Lopullisen vision määrittäminen toteutettiin Kanta-Hämeen maakuntajohtajan

ja ohjausryhmässä käytyjen keskustelujen pohjalta. Visiolausekkeeksi täsmentyi: ”Elinkaariviisaan puu- ja hybridirakentamisen edistäjä”. Visiotyöpajan tuloksena syntyneitä lausekkeita hyödynnettiin edelleen kärkeemoihin liittyvien strategisten tavoitteiden määrittelemisessä.

Alkusyksystä 2021 järjestettiin kaksi strategiatyöpajaa, joiden pohjalta muodostettiin Kanta-Hämeen puurakentamisen strategiakarttaan strategiset tavoitteet ja toimenpiteet kolmen aiemmin määritellyn kärkeeman alla: 1) Elinvoima ja kilpailukyky, 2) Osaaminen ja asiantuntijuus, 3) Toimintaympäristö ja verkostot.

Kuva 3 Kanta-Hämeen puurakentamisen strategiakartta 2022-2030.

Ensimmäinen strategiatyöpaja järjestettiin 29.9.2021. Tilaisuuteen osallistui 23 henkilöä ja sen aikana puurakentamisen tulevaisuuden näkyymiin liittyvän alustuspuheenvuoron kautta lähdettiin pienryhmissä muodostamaan strategisia tavoitteita. Ryhmäkesustelun ja tausta-aineiston pohjalta määriteltiin 3-6 strategista tavoitetta jokaiseen kärkeemaan liittyen. Toinen strategiatyöpaja 27.10.2021 oli sidosryhmiä osallistava työpaja ja siihen osallitui 18 henkilöä. Aamupäivän aikana ryhmän kesken pohdittiin konkreettisia toimenpiteitä aiemmassa tilaisuudessa määritellyille tavoitteille. Työpajassa käytiin läpi eri sidosryhmien rooleja strategian

toteuttamisessa ja yhteisiä linjauksia toiminnan suuntaamiseksi. Strategiatyöpajojen pohjalta rakentui Kanta-Hämeen puurakentamisen strategiakartta 2022-2030 (kuva 3).

Vision ja strategian toimeenpanon ohjaamiseksi laadittiin Kanta-Hämeen puurakentamisen tiekartta, jonka tavoitteena on avata ja ohjata alueellisia toimenpiteitä vuosina 2022-2030. Hankkeen tuotoksille ja strategisten toimenpiteiden yhteistyöalustaksi perustettiin nettisivusto: Kestävän rakentamisen edistäjät. Strategiakartta ja tiekartta viimeisteltiin ja asetettiin palautekierrokselle nettisivustolle 31.11.-8.12.2021. Palautekierroksesta Webropol-lomakkeen kautta tiedotettiin laajasti, mutta sitä kautta palautetta saatiin erittäin niukasti. Tästä syystä päätettiin käydä erillinen palautekeskustelu vielä Hämeen liiton edustajien kanssa.

Strategiaprosessi vaihe 3 – vision ja strategian vahvistaminen ja toimeenpano

Palautekierroksen jälkeen visio, strategia ja tiekartta 2022 - 2030 viimeisteltiin saadun palautteen perusteella. Strategian ensimmäisten toimenpiteiden käynnistämiseksi ja jalkauttamiseksi laadittiin toimintasuunnitelma seuraavalle kahdelle vuodelle 2022-2023. Toimintasuunnitelmaan on valittu jokaisesta kärkiteemasta ensimmäiset tavoitteet, joiden saavuttamiseen liittyviä tehtäviä, tuloksia ja vaikutuksia tarkemmin avattiin.

Visio ja strategia sekä muut keskeiset tulokset esiteltiin strategian julkistamistilaisuudessa 28.3.2022. Julkistamisen tueksi visio ja kärkiteemat visualisoitiin infograafiksi (kuva 4). Perustetulle nettisivustolle www.hamk.fi/kestavan-rakentamisen-edistajat koottiin ja julkaistiin maaliskuun 2022 aikana julkaisusarjan, joka sisälsi Kanta-Hämeen puurakentamisen tilannekuvan 2021, vision ja strategian, tiekartan 2022-2030 sekä toimintasuunnitelman 2022-2023.

Kuva 4 Kanta-Hämeen puurakentamisen visio 2030.

3.2 Työpaketti 2. Strategian toimeenpanon osa – Osaamisen vahvistaminen

Puurakentamisen osaamistarpeiden kartoitus

Työpaketissa TP2 kartoitettiin puurakentamisen edistämiseen liittyvät osaamistarpeet huomioiden julkiset toimijat ja yritykset. Osaamistarvekartoitus toteutettiin strategiaprosessin 1. vaiheessa kuvatulla kysely- ja haastattelututkimuksella julkisille toimijoille ja yritysedustajille. Osaamistarpeen määrittelyssä huomioitiin myös muita aiheeseen liittyviä tutkimuksia kuten mm. syksyllä 2021 julkaistut Rakennusteollisuus RT:n ja Teknologiateollisuus ry:n osaamistarvekartoitukset sekä valtakunnallinen Puutuoteteollisuus ry:n ja Työtehoseuran TTS:n 2019 julkaisu ”Puutuoteteollisuuden ja puurakentamisen kilpailukyvyn varmistaminen koulutuksen kehittämisen avulla” sekä Motivan kesäkuussa 2021 julkaisema ”Julkisen puurakentamisen tilannekuva 2021”. Osaamistarvekartoituksen tuloksia on kuvattu Kanta-Hämeen puurakentamisen tilannekuva 2021 -julkaisussa.

Osaamisen kasvattamiseen tähtäävät suunnitelmat ja linkitys strategiaan

Kanta-Hämeen oppilaitosedustajille ja TKI-toimijoille toteutettiin teemahaastattelu, johon valittiin edustajat Kanta-Hämeen alueella sijaitsevista rakennusalan tutkintokoulutusta antavista oppilaitoksista. Teemahaastatteluun osallistui 5 henkilöä Koulutuskuntayhtymä Tavastiasta, Hyriasta, Forssan ammatti-instituutista ja Hämeen ammattikorkeakoulusta. Haastatteluilla selvitettiin Kanta-Hämeen oppilaitosten nykyinen tutkinto- ja täydennyskoulutus sekä TKI-toiminta puurakentamiseen liittyen. Samalla kartoitettiin koulutuksen vastaavuutta puurakentamisen osaamis- ja osaajatarpeeseen sekä haettiin ideoita toimintamalleiksi puurakentamisen osaamisen edistämiseksi. Strategian toimeenpanon käynnistämiseksi laadittiin haastattelun kautta suunnitelma Kanta-Hämeen julkisten toimijoiden ja yritysten puurakentamisen vahvistamiseksi, joka strategiassa nostettu esiin Osaaminen ja asiantuntijuus -kärkiteemassa. Osaamisen kasvattamiseen tähtääviä suunnitelmia on kuvattu myös Kanta-Hämeen puurakentamisen toimintasuunnitelman 2022-2023 yhteydessä.

Tiedottaminen ja infopaketti alueen julkisille toimijoille

Kysely- ja haastatteluaineiston pohjalta muodostettiin käsitys julkisten toimijoiden osaamistarpeista. Hanketoimijoiden näkemyksen mukaan keskeiseksi tarpeeksi julkisilla toimijoilla nousi tässä vaiheessa koko puurakentamiseen liittyvän kokonaisprosessin osaaminen ja ymmärrys sekä käytännön esimerkit siitä miten eri kunnissa puurakentamista on edistetty. Taustaselvityksen pohjalta HAMKin rakennustekniikan opiskelija Jussi Lehto tuotti opinnäytetyönä kuvauksen, joka kokooa puurakentamisen kokonaisprosessin tiiviiksi ja informatiiviseksi kuvaukseksi. Julkaistu puurakentamisen kokonaisprosessi on jäsennetty 10 vaiheeseen (kuva 5). Kuvauksen tarkoituksena on toimia puurakentamiseen liittyvänä ajankohtaisena informaatiopakettina julkisille toimijoille. Esitys kokooa yhteen myös perusteluja puurakentamisen edistämiseen. Interaktiivisella Thinglink -sovelluksella toteutettu materiaali kattaa laajan linkkilistan julkaisuihin ja on löydettävissä kokonaisuudessaan sivustolta www.hamk.fi/kestavan-rakentamisen-edistajat

Kuva 5 Julkisille toimijoille suunnattu infopaketti sisältää materiaalia puurakentamisen kokonaisprosessin eri vaiheista.

3.3 Työpaketti 3. Strategian toimeenpanon osa – Yhteistyön tiivistäminen

Keskustelut ja neuvottelut yhteistyötahojen kanssa

Yhteistyötahoja lähdettiin kartoittamaan eri lähtestä kooten tietoa Kanta-Hämeen alueella toimivista puurakentamiseen liittyvistä tahoista. Kartoituksen koosteen perusteella käynnistettiin keskustelut maakunnan julkishallinnon, oppilaitosten, rakennusalan yritysten sekä tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden välillä. Lisäksi käytiin keskusteluja maakunnan ulkopuolisten sidosryhmien kanssa. Koostetta hyödynnettiin myös kysely- ja haastattelututkimusten kontaktoinnissa sekä tilaisuuksien ja hankkeen etenemisen viestinnässä. Haastattelujen tekeminen maakuntien julkishallinnon, yritysten ja oppilaitosten edustajien kanssa johti heidän tarpeidensa, haasteidensa ja parhaiden käytäntöjensä ymmärtämiseen ja samalla yhteistyömuotojen mahdollisuuksien kartoittamiseen.

Maakunnan yhteistyön ensisijaisena tavoitteena on koota yhteen puurakentamisen alueella toimivia resursseja ja toteuttaa alueellisia puutarakentamiseen liittyviä hankkeita, jotka johtavat kollektiiviseen oppimiseen. Yhteistyön kautta alueellinen ydinosaaminen kehittyy ja siten

sosiaalisista pääomaa syntyy, mikä lähentää maakuntaa strategian tavoitteiden mukaiseen suuntaan.

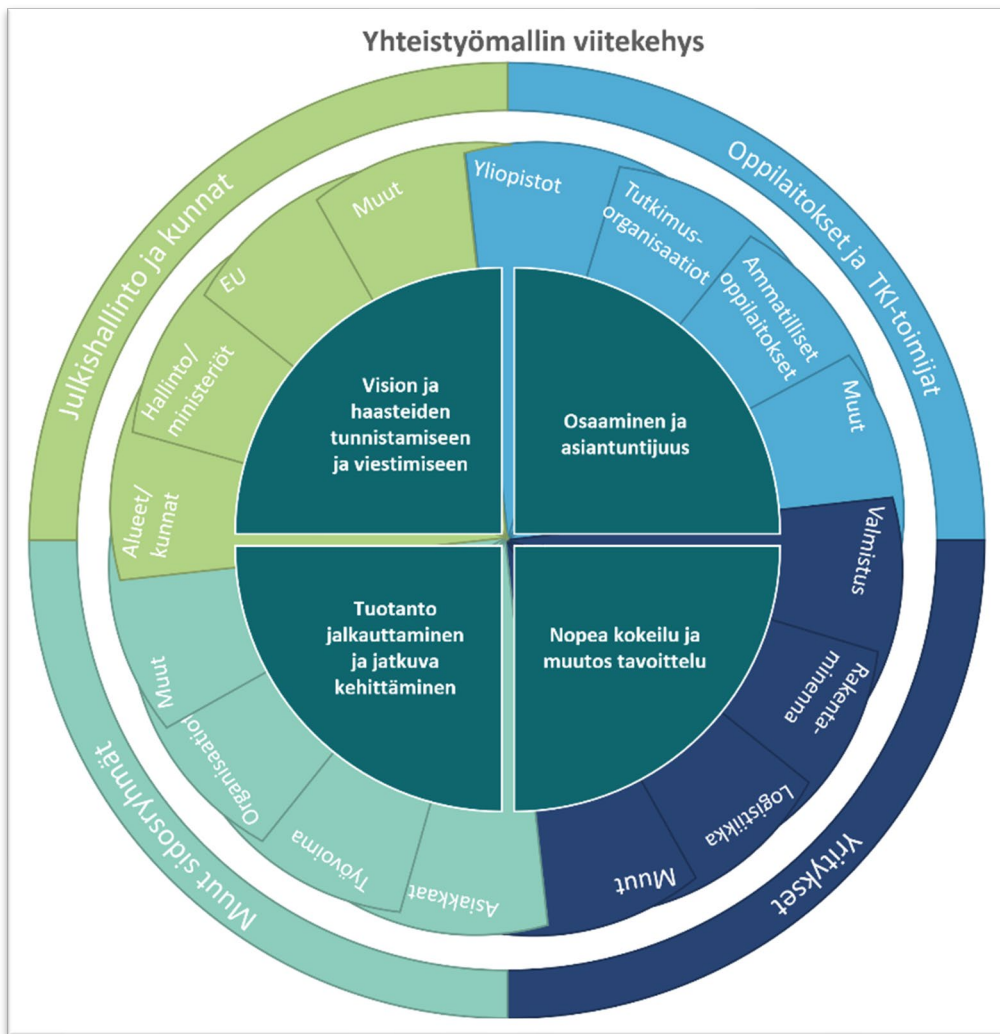
Yhteistyömallista sopiminen ja laatiminen

Ymmärtäen, että kaikkien mukana olevien toimijoiden tulee tehdä yhteistyötä tasapuolisesti, toteutettiin mallin ensimmäinen luonnos perustuen teollisuusekosysteemimalleihin. Kaikissa ekosysteemeissä organismit, eläimet, ihmiset, yritykset ja teollisuusjärjestelmät ovat kaikki eläviä järjestelmiä ja samanlaisia siinä mielessä, että ne ottavat vastaan raaka-aineita tai ruokaa ympäristöstä ja tuottavat tuotoksia takaisin ympäristöön. Kestävälle kypsälle ekosysteemille tyypillinen materiaalien ja sulautetun energian syklinen virtaus olisi "ympäristövoitto", jos se saavutettaisiin teollisessa järjestelmässä. Teollinen ekosysteemi pääsisi tähän malliin kierrättämällä ainetta ja peräkkäin energiaa teollisuuden toimijoiden välillä. Kiertotalouden kautta on mahdollista vähentää jätettä ja korvata ehtyviä resursseja. Tätä silmällä pitäen eristettiin neljä ekosysteemiperiaatetta: monimuotoisuus, paikallisuus, asteittainen muutos ja kiertotalous, ja malli rakennettiin em. ekosysteemiperiaatteet huomioiden. Ottaen huomioon visio ja strategia, yhteistyössä tulee myös huomioida:

- Tarpeiden tunnistaminen ja niistä tiedottaminen,
- Osaamisen ja alan asiantuntijuuden vahvistaminen,
- Nopeiden kokeilujen ja hankkeiden toteuttaminen,
- Tuotteiden ja tuotannon jatkuva kehittäminen.

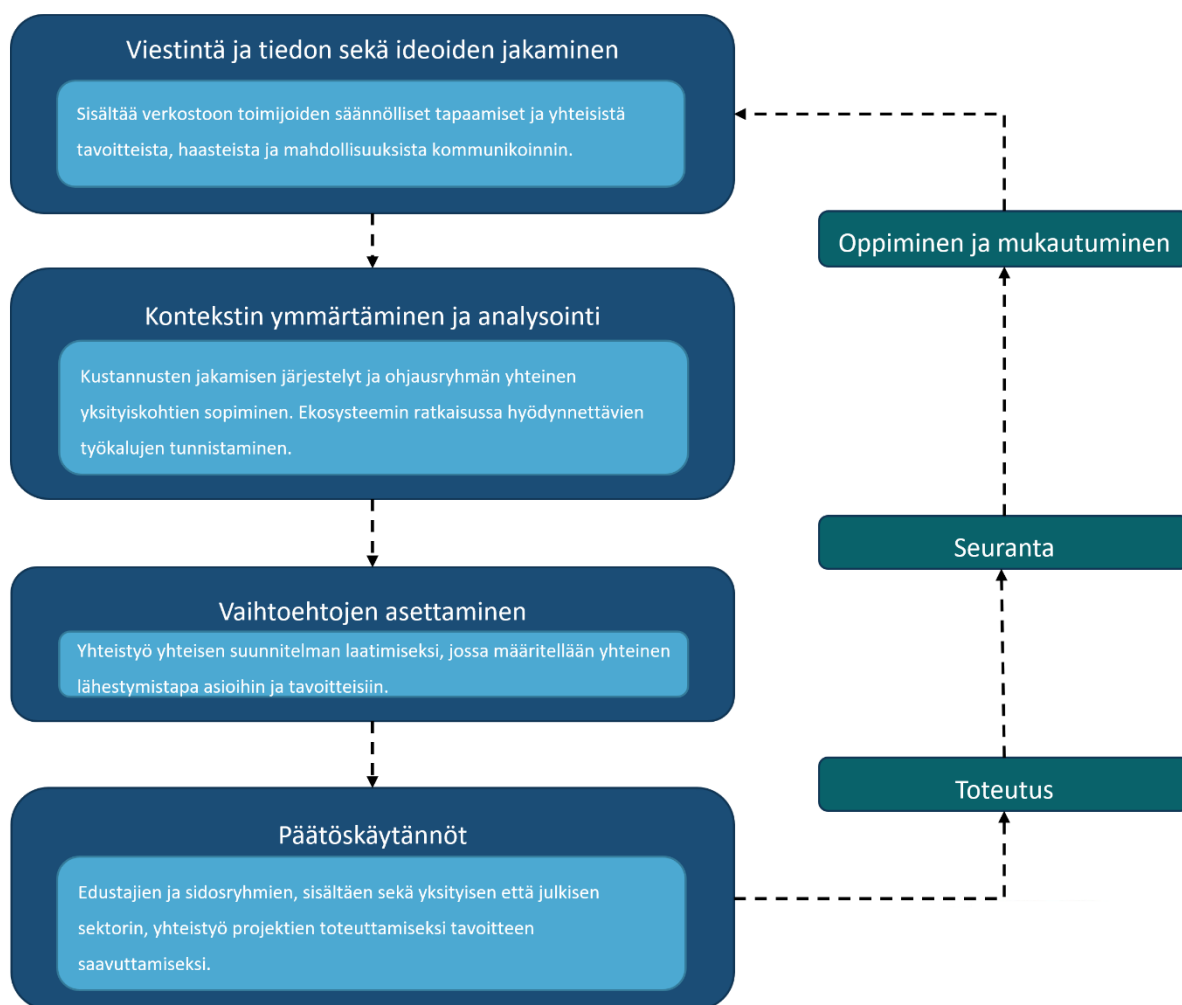
Yhteistyömallista laadittiin visuaalinen viitekehys, jossa esitellään toimijatahot ja heidän roolinsa.

Yhteistyömallin viitekehys on esitetty kuvassa 6.

Kuva 6. Yhteistyömallin viitekehys.

Yhteistyöhön liittyen sovittiin hankkeen viimeisessä kokouksessa uuden vision ja strategian toteutumista seuraavan ja ohjaavan ohjausryhmän perustamisesta. Ohjausryhmään tulee edustajia kaikista kuvassa 6 esitetyn viitekehityksen sektorista: julkishallinnosta ja kunnista, oppilaitoksista ja TKI-toimijoista, yrityksistä sekä muista sidosryhmistä. Ensimmäiset ehdokkaat ilmoittautuivat jo ko. viimeisessä ohjausryhmäkokouksessa. Sovittiin että HAMK kutsuu koolle ensimmäisen ohjausryhmän. Ohjausryhmän toimintaa ohjaa kuvassa 7 esitetty toiminta-ajatus. Tavoitteena on, että Kestävän rakentamisen edistäjät -sivusto toimii jatkossa myös yhteistyön toiminta-alustana. Yhteistyön toiminta-ajatus on esitetty kuvassa 7.

Kuva 7. Yhteistyön toiminta-ajatus.

4 Tulokset

Kanta-Hämeen alueen puurakentamisen visiona on olla ”Elinkaariviisaan puu- ja hybridirakentamisen edistäjä”. Strategiset tavoitteet on koottu Kanta-Hämeen puurakentamisen vision ja strategian tiekartaksi, jonka tehtävänä on ohjata alueellisia toimenpiteitä vuoteen 2030 asti. Tiekartassa strategiset tavoitteet ja toimenpiteet on jaoteltu kolmen kärkiteeman alle: 1) Elinvoima ja kilpailukyky, 2) Osaaminen ja asiantuntijuus, 3) Toimintaympäristö ja verkostot (kuva 8).

Pitkän aikavälin (2022-2030) tavoitteena on, että laaditun strategian mukaisia toimenpiteitä tekemällä edistetään kansainvälisesti kilpailukykyistä puurakentamisen osaamista ja monimuotoiseen ekologiseen rakentamiseen liittyvää yritystoimintaa Kanta-Hämeessä.

Maakunnan resursseja ja keskeistä logistista sijaintia hyödyntämällä tavoitteena on tulla Suomen johtavaksi puu- ja hybridirakentamisen asiantuntijakeskittymäksi, puurakentamisen vahvaksi tuotannolliseksi toimijaksi sekä kilpailukykyisten komponentti- ja rakennetuotteiden viejäksi. Maakunnan strategiatoimenpiteiden mahdollistajana ja toiminnan ajureina ovat julkisen tahon ja yritystoiminnan yhteiset markkinavuoropuhelut sekä sitoutuminen aluetalouden kärkihankkeisiin.

Kuva 8 Strategia muodostuu kolmen kärkiteeman alle.

Hankkeen tuloksena Kestävän rakentamisen edistäjät -yhteistyöalustalle (www.hamk.fi/kestavan-rakentamisen-edistajat) tuotettiin julkaisusarja, johon kuuluvat:

- Kanta-Hämeen tilannekuva 2021
- Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategiakartta 2022-2030
- Kanta-Hämeen puurakentamisen tiekartta 2022-2030
- Kanta-Hämeen puurakentamisen toimenpidesuunnitelma 2022-2023 (joka sisältää suunnitelman osaamisen vahvistamisesta)
- Infopaketti puurakentamisen kokonaisprosessista ja edistämisestä julkisille toimijoille

Hankkeen tulokset ovat sovellettavissa ja monistettavissa muihin maakuntiin ja kuntiin Suomessa. Hankkeen innovatiivisuus liittyy strategiatyön toteutustapaan, jossa maakunnan liitto, kunnat, koulutus- ja tutkimusorganisaatiot sekä alueen yritykset laativat puurakentamisen vision ja strategian yhteistyössä. Strategiaprosessin toteutus on hyödynnettävissä muissa maakunnissa ja se on kuvattu sekä tässä loppuraportissa, mutta myös kokonaisuudessaan erillisessä artikkelissa.

5 Vaikuttavuus

Hankkeen maakunnallista vaikuttavuutta voidaan arvoida hankkeen toimenpiteisiin osallistuneiden organisaatioiden ja henkilöiden määrän avulla. Hankkeen nykytila-analyysin yhteydessä kyselyyn vastasi 15 henkilöä ja haastatteluja tehtiin 40. Yhteensä vastaajia oli 52 henkilöä. Kolmeen työpajaan osallistui yhteensä 53 henkilöä, osa henkilöistä oli mukana useammassa työpajassa.

Hankkeen hyödynsaaja on koko yhteiskunta, johtuen puurakentamisen lisääntymisen myötä aiheutuvista positiivisista ilmasto- ja ympäristövaikutuksista. Keskipitkällä aikavälillä, välillisiä hyödynsaajia ovat puurakentamisen arvoketjun toimijat, erityisesti yritykset, jotka hyötyvät osaamisen kasvamisesta ja tiivistyvistä yhteistyöstä sekä puurakentamisen volyymin kasvusta. Hankkeen välittömiä hyödynsaajia ovat julkiset toimijat, jotka saavat vision ja strategian sekä yhteistyömallin ja osaamista puurakentamisen edistämiseen liittyen. Hankkeen tulokset ovat hyödynnettävissä kaikissa Suomen maakunnissa sekä kuntakentässä. Lisäksi koulutusorganisaatiot Suomessa voivat hyödyntää osaamisen kehittämiseen liittyviä tavoitteita ja täydentää niitä omalla profiloitumisella.

6 Viestinnän toteutuminen ja tulokset

Hankkeen aikana viestinnän tavoitteena oli sitouttaa hankeosapuolia strategiatyöhön ja taata heille tehokas tiedonsaanti prosessin etenemisestä. Viestinnän tueksi laadittiin viestintäsuunnitelma, jota toteutettiin ja päivitettiin hankkeen aikana. Alkuvaiheessa hankkeen käynnistämisestä, tavoitteista ja toimenpiteistä informoitiin hankkeen omilla nettisivuilla, mediatiedotteilla sekä sosiaalisen median kautta.

Kanta-Hämeen puurakentamisen toimijoita kontaktoitiin suoraan sähköpostitse ja puhelimitse teemahaastatteluihin, työpajoihin, strategian kommentointiin liittyen hyödyntäen mm. Hämeen liiton ryhmäviestiyhteyksiä ja suorien kontaktointien kautta. Hankkeen aikana pidettiin kolme työpajaa kesä-lokakuussa 2021, joissa työstettiin visiota ja strategiaa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Strategiatyön etenemisestä tiedottiin 9.9.2021 ja sosiaalisessa mediassa.

Hankkeen tuotoksia varten, yhteistyöverkoston alustaksi sekä luonnoksen kommentointikierrosta varten avattiin loppuvuodesta 2021 nettisivusto www.hamk.fi/kestavan-rakentamisen-edistajat/ . Lisäksi Hämeen liiton järjestämässä Asumisen Häme asiantuntijaverkoston tapaamisessa 29.10.2021 esiteltiin strategian luonnosta kuntien edustajille. Strategian luonnoksen julkistamisesta kommentointikierrokselle tiedotettiin laajasti sähköpostitse, sosiaalisessa mediassa ja tiedotteella.

Hankkeen loppuvaiheessa viestintä kohdistuu koko puurakentamisen kenttään Suomessa ja sen toteuttamiseksi laadittiin erillinen strategian julkistamis- ja viestintäsuunnitelma yhdessä HAMKin strategisen viestinnän kanssa. Maaliskuussa julkaistiin nettisivustolle viimeistelty strategia ja muut tuotokset. Kanta-Hämeen alueen paikallislehtiin tarjottiin mediatiedote Kanta-Hämeen puurakentamisen vision ja strategian valmistumisesta sekä julkistamistilaisuudesta. Julkistamistilaisuudesta tiedotettiin sosiaalisen median kampanjalla. Strategian julkistamistilaisuus järjestettiin 28.3.2022, jonka annista kirjoittivat mm. Hämeen Sanomat ja Riihimäen-Hyvinkään alueen paikallislehti Aamuposti. Strategiaprosessista ja sen vaiheista tuotettiin julkaisu HAMK Beatiin.

7 Tulosten kestävyys ja hyödyntäminen

Tulokset on julkaistu ja niistä on tiedotettu eri lähteissä. Strategian jalkautumisen näkökulmasta keskeistä on yhteistyömallin ja -verkoston muodostuminen sekä sidosryhmien sitoutuminen strategian toimeenpanoon. Strategia edistää vähähiilisyyttä ja ympäristöasioita huomioivaa puurakentamista Kanta-Hämeessä ja välillisesti kaikissa Suomen maakunnissa. Tuotetun infopakettin avulla kuntaedustajat voivat hakea tietoa ja esimerkkejä millaisin toimin voivat osaltaan saavuttaa vähähiilisyydelle asetettuja tavoitteita. Strategiaan kirjatun osaamisen vahvistumisen suunnitelman myötä puurakentamisen ympäristölle edulliset vaikutukset leviävät

maakuntaan sekä sen ulkopuolellekin. Strategia lisää puurakentamisen volyymiä, josta alan yritykset hyötyvät.

8 Talousraportti

Hanke eteni pääosin budjetin ja rahoitussuunnitelman mukaisesti. Anottu kolmen kuukauden lisäaika 31.3.2022 asti antoi mahdollisuuden strategian ja tiekartan hiomiseen ja viimeistelyyn sekä valmiista tuotoksesta tiedottamiseen. Budjetin ja rahoitussuunnitelman toteutumiseen vaikuttivat henkilöstöresurssien saatavuus sekä koronatilanne siten ettei matkakuluja syntynyt suunnitellusti. Muutosbudjetti laadittiin loppuvuodesta 2021 jatkoaikahakemuksen yhteydessä. Hanke eteni loppuun pääosin muutosbudjetin mukaisesti, lukuunottamatta pieniä poikkeamia matkakulujen ja viestinnän ostopalvelujen osalta.

9 Suositukset tulevia hankkeita ja ohjelmia varten

Maakuntatasoisen strategiatyön laatimisessa HAMK otti vastaan vaativan koordinaatiotyön. Hankkeen aloitustoimiin kuten yhteistyötahojen kartoitukseen ja strategiaprosessin suunnitteluun meni alkuvaiheessa merkittävästi työaikaa, jota hankesuunnitelmassa ei oltu varsinaisesti huomioitu aikataulutuksen osalta. Sen toteuttamiseen kuitenkin tuli käyttää merkittävästi aikaa tämän tyyppisessä maakuntatasoisessa strategiatyössä, jossa valmista kohdejoukkoa/ sidosryhmää ei ollut valmiina. Johtopäätökset

10 Johtopäätökset

Hämeen ammattikorkeakoulun koordinoima Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia -hanke toteutettiin 1.1.2021 - 31.3.2022. Strategiatyö aloitettiin Kanta-Hämeen puurakentamisen tilannekuvan laatimisella maaliskokuussa 2021. Rakennuttamisen ja rakentamisen valmiutta sekä tarpeita puun käytön lisäämiseksi maakunnan julkisessa rakentamisessa selvitettiin haastattelu- ja kyselytutkimuksilla, joihin osallistui maakunnassa toimivia puualan yrityksiä, asiantuntijayhteisöjä, kunnallisia toimijoita ja oppilaitosedustajia yhteensä 52 henkilöä. Tuloksena saatiin ehdotuksia keskeisiksi strategisiksi ja elinvoimaa lisääviksi tavoitteiksi sekä pohjaa puu- ja hybridirakentamiseen liittyvien osaamistarpeiden ja resurssien määrittelylle.

Strategiaa jalostettiin edelleen yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa työpajoissa kesä-lokakuussa 2021. Työpajoihin osallistui 53 asiantuntijaa eri sidosryhmistä.

Lopputuloksena julkaistiin Kanta-Hämeen puurakentamisen strategia ja tiekartta vuosille 2022–2030 (liite 1). Strategisena tavoitteena on tulla Suomen yhdeksi johtavaksi puu- ja hybridirakentamisen asiantuntijakeskittymäksi, puurakentamisen vahvaksi tuotannolliseksi toimijaksi sekä kilpailukykyisten komponentti- ja rakennetuotteiden viejäksi hyödyntämällä maakunnan resursseja ja keskeistä logistista sijaintia. Hankkeen lopputulemana julkaistiin myös tiivis ja informatiivinen puurakentamisen kokonaisprosessin kuvaus, joka kokoaa puurakennuttamiseen liittyviä erityispiirteitä julkisten toimijoiden käyttöön. Strategiaan liittyvät materiaalit löytyvät kokonaisuudessaan sivustolta: www.hamk.fi/kestavan-rakentamisen-edistajat

Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia

Tiekartta 2022 – 2030

Kanta-Hämeen puurakentamisen strategiaprosessi

Kanta-Hämeessä tunnistettiin tarve maakunnan kattavan puurakentamisen vision ja strategian laatimiselle, jolla systemaattisesti vahvistetaan alueen osaamista ja elinvoimaa, toimijoiden välistä yhteistyötä sekä edistetään kansainvälistä kilpailukykyä.

- Strategiaprosessi aloitettiin Kanta-Hämeen puurakentamisen tilannekuvan laatimisella maaliskoukuussa 2021. Haastattelututkimuksella selvitettiin Kanta-Hämeen julkisen rakennuttamisen ja rakentamisen valmiutta sekä tarpeita puun käytön lisäämiseksi maakunnan julkisessa rakentamisessa. Strategisten päämäärien ja oleellisten painopisteiden selventämiseksi haastateltiin lisäksi maakunnassa toimivia puualan yrityksiä, asiantuntijayhteisöjä, kunnallisia toimijoita ja oppilaitosedustajia.
- Haastattelututkimuksen antia kiteytettiin yrittäjien ja julkisten toimijoiden yhteisissä työpajoissa toukokuussa. Tuloksena syntyi nostoja keskeisiksi strategisiksi ja elinvoimaa lisääviksi tavoitteiksi. Lisäksi saatiin lähtötietoja puu- ja hybridi-rakentamiseen liittyvien osaamistarpeiden ja resurssien määrittelylle.
- Maakunnan puurakentamisen visiota ja strategiaa jalostettiin yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa työpajoissa kesä-lokakuun aikana 2021. Yritys-, oppilaitos- ym. asiantuntijoita ja sidosryhmiä osallistui haastatteluihin sekä visio- ja strategiatyöskentelyyn yhteensä yli 50 henkilöä.
- Strategiaprosessin lopputulemana julkaistiin vaiheittain täsmentyvä strategian tiekartta vuosille 2022 - 2030. Strategiatyön lyhyen-, keskipitkän ja pitkän tähtäimen tavoitteita tullaan vaiheittain täsmentämään toimintat aikana. Samassa yhteydessä julkaistiin myös puurakentamisen tiivis ja informatiivinen puurakentamisen kokonaisprosessin kuvaus. Se kokoaa puurakennuttamiseen liittyviä erityispiirteitä julkisten toimijoiden käyttöön.
- Kanta-Hämeen puurakentamisen visio ja strategia - hanketta koordinoi Hämeen ammattikorkeakoulu rahoittajinaan Ympäristöministeriö ja Hämeen liitto.

Kanta-Hämeen puurakentamisen strategiaprosessi

Vision ja strategian julkistus 11-12/2021

Kanta-Hämeen
puurakentamisen visio ja
strategian tiekartta jätetään
kommentointikierrokselle, jonka
jälkeen se julkistetaan ja
toimeenpannaan.

Strategiatyöskentely 8-10/2021

Työpajoissa työstettiin
strategisia tavoitteita ja
keskeisiä toimenpiteitä.

Visiotyöskentely 6-8/2021

Yhteisen näkymän luominen
puurakentamisen nykytilasta, jonka
pohjalta luotiin työpajassa visioaihioita
ja strategiaan liittyviä kärkiteemoja.

Tilannekuva 4-5/2021

Kysely- ja haastattelu-
tutkimuksena selvitettiin
puurakentamisen
tilannekuvaa. Tuloksia
koottiin SWOT-analyysiksi.

Kanta-Hämeen puurakentamisen visio, strategia ja tiekartta

Kanta-Hämeen alueen puurakentamisen visiona on olla ”Elinkaariviisaan puu- ja hybridirakentamisen edistäjä”. Strategiset tavoitteet on koottu Kanta-Hämeen puurakentamisen vision ja strategian tiekartaksi. Tiekartan tehtävänä on ohjata alueellisia toimenpiteitä vuoteen 2030 asti.

Pitkän aikavälin (2022-2030) tavoitteena on, että laaditun strategian mukaisia toimenpiteitä tekemällä edistetään kansainvälisesti kilpailukykyistä puurakentamisen osaamista ja monimuotoiseen ekologiseen rakentamiseen liittyvää yritystoimintaa Kanta-Hämeessä.

Maakunnan resursseja ja keskeistä logistista sijaintia hyödyntämällä tavoitteena on tulla Suomen johtavaksi puu- ja hybridirakentamisen asiantuntijakeskittymäksi, puurakentamisen vahvaksi tuotannolliseksi toimijaksi sekä kilpailukykyisten komponentti- ja rakennetuotteiden viejäksi.

Maakunnan strategiatoimenpiteiden mahdollistajana ja toiminnan ajureina ovat julkisen tahon ja yritystoiminnan yhteiset markkinavuoropuhelut sekä sitoutuminen aluetalouden kärkihankkeisiin.

Tiekartan rakenne

- Tiekartassa strategiset tavoitteet ja toimenpiteet on jaoteltu kolmen kärkiteeman alle:
 - 1) Elinvoima ja kilpailukyky,
 - 2) Osaaminen ja asiantuntijuus,
 - 3) Toimintaympäristö ja verkostot.
- Strategiaan liittyvät materiaalit löytyvät kokonaisuudessaan sivustolla:
www.hamk.fi/kestavan-rakentamisen-edistajat

Kärkiteemat

Elinvoima ja kilpailukyky

Teollisen puurakentamisen tuottavuusloikka on saavutettu maakunnassa puurakentamisen arvoketjuja, rakentamisen tuotantoratkaisuja ja kansainvälistä liiketoimintaa kehittämällä.

Osaaminen ja asiantuntijuus

Elinkaariviisaan rakentamisen asiantuntijuus ja osaaminen on nostettu huipputasolle perustamalla maakuntalaajuinen koulutus- ja osaamiskeskittymä yhteistyössä työelämän kanssa.

Toimintaympäristöt ja verkostot

Kanta-Häme on vetovoimainen rakentamisen ja asumisen ympäristö, jossa on toteutettu systemaattisesti houkuttelevia puurakentamisen alueita ja lippulaivakohteita. Maakunnan erinomaista logistista sijaintia hyödyntämällä erilaisille toimijoille taataan kattava yritystoiminnan kasvualusta yhteistyössä yhteistyöverkoston kanssa.

Elinkaariviisaan puu- ja hybridirakentamisen edistäjä

Elinvoima ja kilpailukyky

Teollisen puurakentamisen tuottavuusloikka on saavutettu maakunnassa

Tavoite 1

Luotu elinkaariviisas teollisen puurakentamisen arvoketju

Tavoite 2

Tehty Kanta-Hämeestä uusien rakentamisen tuotantotapojen edelläkävijä

Tavoite 3

Vahvistettu kansallista ja kansainvälistä liiketoimintaa

Toimenpide 1

Kuvataan puurakentamisen kokonaisprosessi maakunnan toimijoiden vahvuuksiin perustuen

Toimenpide 2

Selvitetään ja tutkitaan uusia kilpailukykyisiä hybridirakentamisen rakenne- ja tuotantoratkaisuja

Toimenpide 3

Mahdollistetaan maakunnan teollisen tuotannon kapasiteetin kasvattaminen ja kansainvälinen liiketoiminta

Osaaminen ja asiantuntijuus

Elinkaariviisaan rakentamisen asiantuntijuus ja osaaminen on nostettu huipputasolle

Tavoite 1

Rakennettu teollisen puu- ja hybridirakentamisen kansainvälinen osaamis- ja koulutuskeskittymä

Tavoite 2

Edistetty puurakentamisen osaamista ja työvoiman saatavuutta koulutuksen kautta

Tavoite 3

Vahvistettu toimijoiden TKI-yhteistyötä ja asiantuntijuutta

Toimenpide 1

Rakennetaan toimintamalli oppilaitosten ja yritysten väliseen teollisen puu- ja hybridirakentamisen osaamis- ja koulutusyhteistyölle

Toimenpide 2

Rakennetaan eri koulutusasteet huomioiva koulutuspolku teollisen puu- ja hybridirakentamisen osaamisen kehittämiseen

Toimenpide 3

Toteutetaan konkreettisia eri toimijoita yhdistäviä hankkeita alueen yritysten ja TKI-toimijoiden välillä

Toimintaympäristö ja verkostot

Kanta-Häme on houkutteleva ja vetovoimainen rakentamisen ja asumisen toiminta- ja elinympäristö

Tavoite 1

Nostettu puurakentamisen tasavertaiseksi vaihtoehdoksi maakunnassa

Tavoite 2

Toteutettu puurakentamisen alueita ja lippulaivakohteita

Tavoite 3

Muodostettu teollisen rakentamisen ekosysteemi ja yhteistyömalli toimijoiden välille

Toimenpide 1

Selvitetään systemaattisesti puurakentamisen mahdollisuudet alueella ja lisätään kuntastrategioihin tavoite puunkäytön edistämiseksi

Toimenpide 2

Kunnat varaavat puurakentamiseen kaavavarantoa ja toteuttavat julkisen puurakentamisen pilottiprojekteja

Toimenpide 3

Rakennetaan puurakentamisen ekosysteemi yhteistyössä laaja-alaisen verkoston kanssa

Elinvoima ja kilpailukyky

Strategiset tavoitteet

Teollisen puu- ja hybridirakentamisen tuottavuusloikalla tavoitellaan rakennusalan elinvoiman ja kilpailukyvyn kehittymistä. Tuottavuusloikka on mahdollista saavuttaa investoimalla automatisoituun teolliseen rakenteiden esivalmistukseen, kehittämällä rakennuttamisen laatua ja yhteensovittamalla rakennustyömaan prosesseja. Teollisen rakentamisen prosesseja kehittämällä pystytään rakentamaan jatkossa laadukkaampia rakennuksia tehokkaammin ja pienemmällä ympäristövaikutuksella.

Puumateriaalin vaiheittainen jalostuminen raaka-aineesta valmiiksi tuotteeksi ja edelleen rakennukseksi, muodostaa puurakentamisen arvoketjun. Jokainen arvoketjun toimenpide on itsessään prosessi, joka nostaa kokonaisuuden arvoa aina lopputuotteen käyttöönottoon saakka.

Puurakentamisen liiketoiminnan kehittämiseen kutsutaan mukaan kanta-hämäläinen verkosto, joka toimii yhteistyössä aluetalouden kehittämisen ja yhteisen intressin hyväksi. Yhteistyöverkostossa jokaisella toimijalla on rakentamisen arvoketjussa oma paikkansa.

Tavoite 1

Luotu elinkaariviisas teollisen puurakentamisen arvoketju

Tavoite 2

Tehty Kanta-Hämeestä uusien rakentamisen tuotantotapojen edelläkävijä

Tavoite 3

Vahvistettu kansallista ja kansainvälistä liiketoimintaa

Elinvoima ja kilpailukyky

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Toimenpide 1	Toimenpide 2	Toimenpide 3
Kuvataan puurakentamisen kokonaisprosessi maakunnan toimijoiden vahvuuksiin perustuen.	Selvitetään ja tutkitaan uusia kilpailukykyisiä hybridirakentamisen rakenne- ja tuotantoratkaisuja.	Mahdollistetaan maakunnan teollisen tuotannon kapasiteetin kasvattaminen ja kansainvälinen liiketoiminta.
Mittari 2022: Kuvattu ja julkaistu puurakentamisen kokonaisprosessi maakunnan toimijoiden käytettäväksi.	Mittari 2024: Tuotettu tutkimustietoa ja opinnäytetöitä 5 kpl uusista hybridirakentamisen rakenne- ja tuotantoratkaisuista.	Mittari 2030: Strategiatyöhön sitoutuneiden 3-5 yrityksen tuotannon kapasiteetti on kasvanut strategiakaudella 50 %.

Toimijoiden vahvuuksia ja yhteistyötä lisäämällä yli maakuntarajojen, voidaan kehittää teollisen puu- ja hybridirakentamisen arvoketjua. Tavoitteena on tuottaa lisäarvoa puurakentamisen prosessin eri vaiheissa ja tuoda se näkyväksi eri osapuolille. Prosessien kehittämisen tueksi tarvitaan lisää tutkimusta kilpailukykyisistä rakenne- ja tuotantoratkaisuista, suunnittelun standardeja ja tietotaitoa aitojen puurakennushankkeiden kautta.

Tavoitteena on edistää yritysten puurakentamisen asiantuntijoiden ja julkisen sektorin vuoropuhelua. Onnistuneiden puurakennushankkeiden ja kokemusten kautta vahvistetaan luottamusta suurimittakaavaiseen puu- ja hybridirakentamiseen.

Puurakentamisen kysynnän kasvamisen myötä, puutuoteteollisuuden resurssi- ja investointitarpeet kasvavat. Moderneihin tuotantotapoihin investoimalla mahdollistetaan kapasiteetti suurempien puu- ja hybridirakennusten tuotannolle. Osaaminen-, kapasiteetti ja alihankintaverkostot mahdollistavat myös kansainvälisen liiketoiminnan.

Osaaminen ja asiantuntijuus

Strategiset tavoitteet

Kanta-Hämeen strategisena tavoitteena on tulla elinkaariviisaan teollisen puu- ja hybridirakentamisen alueella johtavaksi asiantuntijakeskittymäksi. Elinkaariosaaminen yhdistää ekologisen rakentamisen (hiilijalanjälki), käytön aikaisen kiertotalousajattelun (hiilikädenjälki) sekä vähähiilisten uusien rakennustekniikoiden, materiaalien ja automatisoitujen toimintatapojen, kuten robotiikan, kehittämisen.

Osaamisen kehittämisen mahdollistaa osaltaan teollisen puu- ja hybridirakentamisen kansainvälinen osaamis- ja koulutusverkosto. Maakunnassa toimii jo aktiivisesti runsaasti puuta jalostavaa teollisuutta, joiden toimintaa edistetään toteuttamalla sujuvia teollisen puu- ja hybridirakentamisen koulutus- ja osaamispolkuja sekä tarjoamalla yritysten ja julkisten toimijoiden tarpeisiin sopivaa TKI-yhteistyötä.

Tavoite 1

Rakennettu teollisen puu- ja hybridirakentamisen kansainvälinen osaamis- ja koulutuskeskittymä

Tavoite 2

Edistetty puurakentamisen osaamista ja työvoiman saatavuutta koulutuksen kautta

Tavoite 3

Vahvistettu toimijoiden TKI-yhteistyötä ja asiantuntijuutta

Osaaminen ja asiantuntijuus

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Toimenpide 1	Toimenpide 2	Toimenpide 3
Rakennetaan toimintamalli oppilaitosten ja yritysten väliseen teollisen puu- ja hybridirakentamisen osaamis- ja koulutusyhteistyölle.	Rakennetaan eri koulutusasteet huomioiva koulutuspolkku teollisen puu- ja hybridirakenteiden osaamisen kehittämiseen.	Toteutetaan konkreettisia eri toimijoita yhdistäviä hankkeita alueen yritysten ja TKI-toimijoiden välillä.
Mittari 2023: 80 % alueen oppilaitoksista on mukana julkisrahoitteisessa kehittämishankkeessa.	Mittari 2025: Rakennettu ja pilotoitu puurakentamisen koulutuspolkua eri koulutusasteilla.	Mittari 2027: Toteutettu vähintään kaksi kestävän rakentamisen edistämiseen liittyvää TKI-hanketta.

Digitalisaation, automaation ja robotiikan lisääntymisen kautta teollinen esivalmistus on avainasemassa rakentamisen tuottavuusloikkaa tavoiteltaessa. Rakentamisen toimintatapojen muutos johtaa nopeasti myös uusien osaamisprofiilien, työtehtävien ja ansaintalogiikoiden syntymiseen.

Rakentamisen kasvun uhkatekijäksi on jo nyt tunnistettu osaavan työvoiman saatavuus. Osaajapulaa voidaan ratkaista osin yritysten, oppilaitosten ja työvoimahallinnon kumppanuuksilla ja jatkuvan oppimisen palveluilla. Laitimalla sujuvat teollisen rakentamisen koulutus- ja osaamispolut eri koulutusasteille tuetaan alueen yritysten, julkisten toimijoiden osaamistarpeita ja osaavan työvoiman saatavuutta.

Teollisen esivalmistuksen lisääntyminen edellyttää mm. koko suunnitteluketjun etupainotteisuutta ja siihen erikoistunutta suunnittelu ja -ohjelmisto-osaamista. Puurakentamisen suunnittelun osaajia ja erityisesti vaativien kohteiden rakennus- ja rakennesuunnittelijoita on koulutettava lisää. Teollisuuden ohjelmistojen ja CNC koneistuksen operaattorien osaaminen on myös keskeinen koulutustarve.

Toimintaympäristö ja verkostot

Strategiset tavoitteet

Maakunnan logistisesti keskeinen sijainti suurimpien kasvukeskusten välissä Suomen kasvukäytävällä luo erinomaiset puitteet rakentamiseen liittyvälle innovaatiotoiminnalle, joka tukee myös muita maakuntia. Maakunnan keskeinen sijainti tarjoaa logistiikkasäästöjen lisäksi myös pääkaupunkiseutua edullisempaa hintatasoa, työvoimaa, asuntoja sekä osaamista. Strategisena tavoitteena on tehdä maakunnasta houkutteleva ja vetovoimainen rakentamisen ja asumisen toimintaympäristö.

Poliittinen avoimuus ja maakuntatasoinen yhteistyö on tapa edistää kestävästä rakentamisesta, jonka vuoksi tavoitteena on muodostaa teollisen rakentamisen ekosysteemi. Ekosysteemin analysointi ja kehittäminen on tärkeää, sillä päätöksentekijöitä eivät ole ainoastaan yritykset, vaan vastuullisiin toimitusketjuihin kuuluu maakunnan kaupungit ja kunnat. Kaikki alkaa siitä miten kunnat määrittelevät puurakentamisen edistämisen omassa strategiassaan ja millaisin rakentamisen ohjauksen toimin (esim. hankinta- ja kaavoitus päätöksin) sitä toteutetaan.

Tavoite 1

Nostettu puurakentamisen tasavertaiseksi vaihtoehdoksi maakunnassa

Tavoite 2

Toteutettu puurakentamisen alueita ja lippulaivakohteita

Tavoite 3

Muodostettu teollisen rakentamisen ekosysteemi ja yhteistyömalli toimijoiden välille

Toimintaympäristöt ja verkostot

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

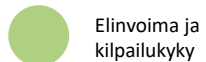
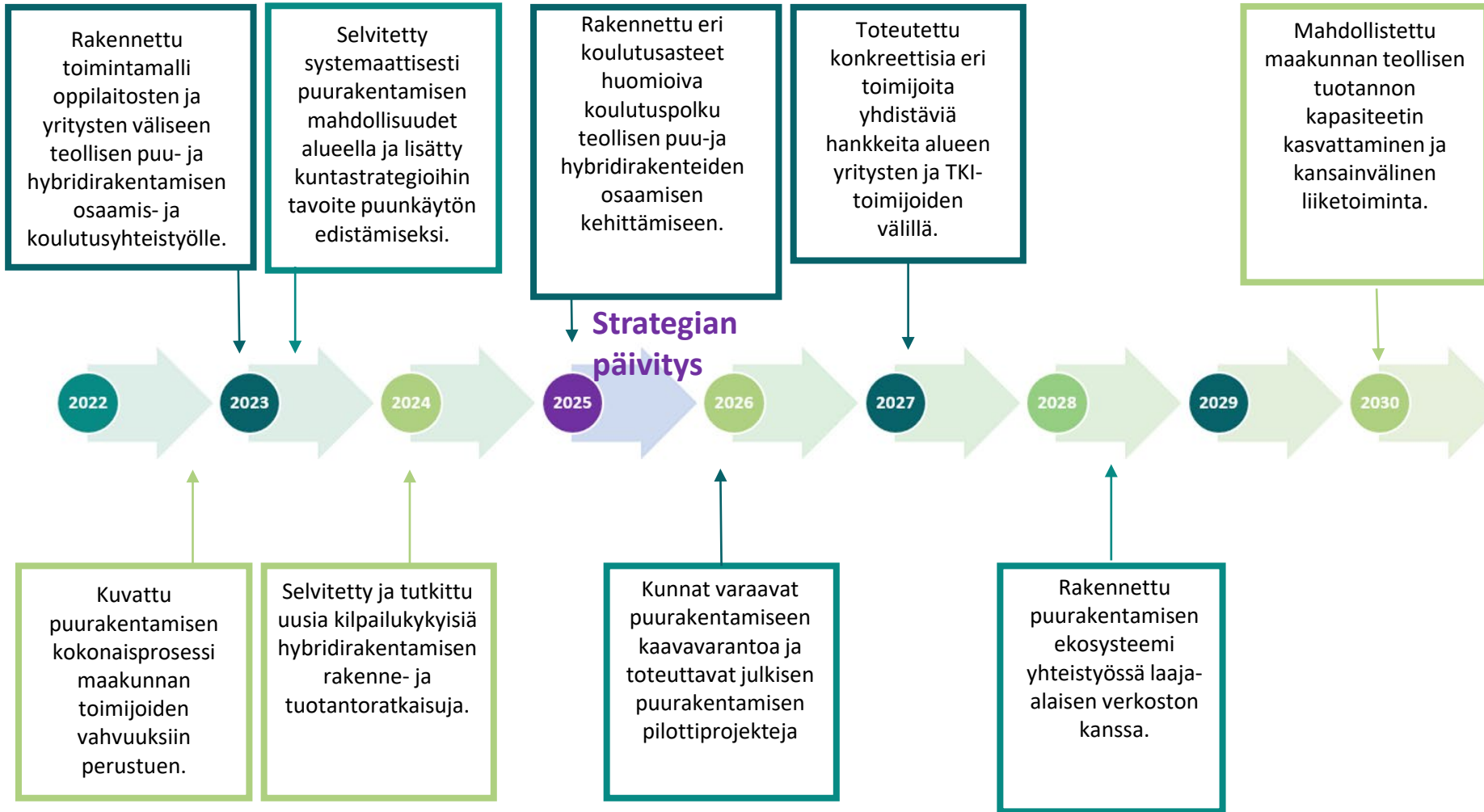
Toimenpide 1	Toimenpide 2	Toimenpide 3
Selvitetään systemaattisesti puurakentamisen mahdollisuudet alueella ja lisätään kuntastrategioihin tavoite puunkäytön edistämiseksi.	Kunnat varaavat puurakentamiseen kaavavarantoa ja toteuttavat julkisen puurakentamisen pilottiprojekteja.	Rakennetaan puurakentamisen ekosysteemi yhteistyössä laaja-alaisen verkoston kanssa.
Mittari 2023: Kunnat ovat kirjanneet omiin strategioihinsa tavoitteeksi edistää puun käyttöä rakentamisessa.	Mittari 2026: Toteutettu yritys yhteistyönä vähintään yksi monistettava puu- tai hybridikerrostalo	Mittari 2029: Maakunnan julkisesta rakentamisesta yli 50 % on puurakentamista

Ilmastotavoitteiden poliittinen ohjaus sekä ymmärrys hiiliviisaasta rakentamisesta ja uusiutuvista materiaaleista kasvattaa kiinnostusta puun käyttöön kunnissa. Puurakentamisessa suurimmat kasvumahdollisuudet Kanta-Hämeessä ovat kerrostalorakentamisessa, infrastruktuurin rakentamisessa (mm. liikuntapaikat, sillat ja hallit) sekä julkisessa rakentamisessa (mm. koulut, päiväkodit ja terveysasemat).

Julkisen puurakentamisen systemaattinen edistäminen edellyttää puurakentamisen käytännön toteutustapojen ymmärrystä ja objektiivisia näkemyksiä puurakentamisen haasteista ja hyödyistä. Tärkeää olisi saada tietoa parhaista käytännöistä ja kuntien kannalta optimaalisista toimintamalleista, joilla julkista puurakentamista voidaan edistää.

Maakunnassa toimii aktiivisesti puuta jalostavaa pk-sektorin teollisuutta sekä muutamia suurempia puuteollisuuden yksiköitä ja valtakunnallisia rakennusliikkeitä, joilla on tuotannollista toimintaa Kanta-Hämeen alueella. Maakunnan yrityspuistoissa toimii useampia rakentamisen Start Up -yrityksiä sekä mm. alueellista synergiaa hyödyntäviä uudenlaisia hybridirakentamisen innovatiivisia toimijoita. Kanta-Häme on jo nyt yksi maamme johtavia siirtokelpoisten rakennusten ja moduulirakennusten toimittajia. Yritysten innovaatioita ja kasvuhallua tulee tukea maakunnan resurssein.

Strategiakauden toimenpiteet aikajanalla

Elinvoima ja kilpailukyky

Osaaminen ja asiantuntijuus

Toimintaympäristöt ja verkostot

Kanta-Hämeen puurakentamisen visio 2030

HÄMEEN LIITTO
Regional Council of Häme

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES